8. 7. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím systému datových schránek a případná neúčinnost doručení

Dne 1. 7. 2009 nabyl účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon“), na základě kterého došlo k bezprecedentní změně ve způsobu komunikace mezi veřejností a orgány veřejné moci. Ačkoli je zákon v platnosti již téměř dva roky, i nadále při jeho praktické aplikaci přetrvávají určité pochybnosti či přinejmenším některé interpretační nejasnosti, jež mohou mít ve svém konečném důsledku závažné následky pro adresáty dokumentů zasílaných orgány veřejné moci. Cílem tohoto příspěvku je poukázat na určitou rozporuplnost a výkladovou nejednotnost příslušných ustanovení zákona v souvislosti s doručováním dokumentů ze strany orgánů veřejné moci a v návaznosti na to na možnou neúčinnost doručení takovéhoto dokumentu.

Z ustanovení § 17 zákona vyplývá jeden ze základních právních důsledků zřízení datových schránek spočívající v tom, že má-li subjekt soukromého práva zpřístupněnu datovou schránku a současně umožňuje-li to povaha dokumentu, pak musí orgán veřejné moci povinně takovému subjektu doručovat prostřednictvím datové schránky, a to bez ohledu na možný odlišný způsob doručení stanovený v některém z jiných právních předpisů. Jedinou výjimku z této povinnosti představují případy, kdy se dokument doručuje ze strany orgánu veřejné správy veřejnou vyhláškou nebo na místě. Naproti tomu majitelé datových schránek si mohou dle svého uvážení vybrat, zda svoje podání adresované orgánu veřejné moci zašlou prostřednictvím datové schránky, pošty nebo jiným tradičním způsobem.

V praxi se ovšem stále poměrně často vyskytují případy, kdy orgán veřejné moci doručuje subjektu soukromého práva, který má aktivovánu datovou schránku, dokumenty v listinné podobě, ačkoli povaha těchto dokumentů objektivně nebrání jejich doručení do zpřístupněné datové schránky daného subjektu. V této souvislosti tedy vzniká otázka, zda-li takto v písemné formě doručený dokument je platně doručen s účinky podle příslušného procesního nebo jiného právního předpisu, případně jaké jiné důsledky může mít takovýto způsob doručení pro jednotlivé adresáty dokumentů zasílaných orgány veřejné moci.

K právním účinkům doručení jiným způsobem, než doručením dokumentu subjektu do jeho zpřístupněné datové schránky se vyjádřil poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu, který ve svém závěru č. 86 ze dne 14. 12. 2009 prezentuje názor, že rozhodující pro posouzení, zda došlo k

účinnému doručení písemnosti, je faktické doručení dokumentu adresátovi. Není tedy podstatné, zda má subjekt zpřístupněnu datovou schránku a zda orgán veřejné moci doručuje do této schránky nebo dokument vyhotoví v listinné podobě a využije některý z tradičních způsobů doručování. Rozhodující dle názoru poradního sboru je, že adresát zásilku převzal a měl možnost seznámit se s jejím obsahem. V takovém případě je pak třeba hledět na doručení jako na platné, jelikož vadný způsob doručování nemá vliv na průběh řízení, a to přestože bylo doručeno formálně v rozporu se zákonem. Je možno shrnout, že pokud bylo účastníkovi fakticky doručeno a on měl možnost se s příslušným dokumentem seznámit, nemůže namítat neúčinnost doručení. Ve zmíněném závěru poradního sboru ministra vnitra se nicméně konstatuje, že takovýto postup není v souladu se zákonem, a tedy se jedná o nesprávný úřední postup.

V předchozím odstavci uvedená argumentace poradního sboru, která se opírá o institut faktického doručení, je ovšem dle názoru autorů tohoto příspěvku v rozporu s dikcí § 17 zákona. Důvodem pro tento závěr je skutečnost, že zákon v § 17 jednoznačně stanovuje, že osobě mající zpřístupněnou datovou schránku a umožňuje-li to povaha dokumentu, musí orgán veřejné moci doručit dokument do její datové schránky. Výkladem zmíněného ustanovení lze poměrně jednoznačně dospět k závěru, že doručení dokumentu jakýmkoli jiným způsobem je v rozporu se zákonem a vůči adresátu neúčinné, a proto by se mělo na něj nahlížet jako by k němu vůbec nedošlo. Shora nastíněným výkladem poradního sboru ministra vnitra ani jakýmkoli jiným výkladovým stanoviskem nelze popírat interpretačně jednoznačné znění § 17 zákona. Ačkoli se argumenty vyjádřené v závěru poradního sboru mohou zdát logické, lze je považovat za velmi diskutabilní, neboť ve své podstatě navádí či legitimizují obcházení zákona.

V této souvislosti je třeba dále minimálně poukázat na rozporuplnost výše popsané argumentace poradního sboru ministra vnitra se závěry uvedenými v jiném stanovisku Ministerstva vnitra. Není totiž bez zajímavosti, že Ministerstvo vnitra zastává ve svém stanovisku k datovým schránkám a činnosti správních orgánů opačný názor v případě doručování písemností advokátům vykonávajícím advokacii prostřednictvím obchodních společností. Podle tohoto názoru dokument adresovaný advokátu je možné doručit výhradně do datové schránky advokáta, nikoli do datové schránky právnické osoby, jejímž prostřednictvím vykonává advokacii. Pokud k doručení písemnosti určené advokátovi skutečně dojde prostřednictvím datové schránky právnické osoby, v jejímž rámci advokát vykonává advokacii, jedná se dle poradního sboru o neplatné doručení. Obdobné stanovisko prezentuje k této problematice i Česká advokátní komora. Obě instituce argumentují zejména tím, že advokát a právnická osoba, v jejímž rámci může být advokacie jednotlivými advokáty vykonávána, jsou dva odlišné subjekty.

V daném případě je přinejmenším na zváženou, co je důvodem pro odlišnou aplikaci institutu faktického doručení dokumentu za situace, kdy adresátem dokumentu zaslaného orgánem veřejné moci je advokát zapsaný v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Proč by mělo být doručení platné pro fyzickou osobu, jíž i přes funkční datovou schránku byl dokument doručen v listinné podobě, a neplatné pro advokáta, kterému byla písemnost doručena do datové schránky právnické osoby, jejímž je společníkem, když obě osoby měly možnost se s dokumentem fakticky seznámit?

Autoři tohoto příspěvku zastávají názor, že o neodůvodněnosti rozdílného přístupu k oběma zmíněným subjektům svědčí již samotné principy fungování advokátních kanceláří a zejména způsob, jakým v každodenní praxi dochází k přijímání a redistribuci došlých písemností. Důvody pro odlišný přístup k výše popsaným způsobům vadného doručení tak nejsou zřejmé nebo přinejmenším dostatečně argumentačně podložené. Jako advokáti bychom přitom měli připustit, že doručování advokátům je tradičně v některých aspektech odlišné než doručování jiným subjektům, zejména v procesních předpisech stanovené možnosti předávání písemnosti určených do vlastních rukou zaměstnancům advokáta. Tento tradiční institut totiž vychází z předpokladu, že advokátní kanceláře

mají vytvořeny mechanismy přijímání písemností a právě na základě těchto zavedených legislativních zvyklostí pro zvláštní úpravu doručování advokátům lze nalézt značné množství argumentů vyvracejících odmítavá stanoviska k možnosti doručování advokátům prostřednictvím datových schránek obchodních společností, v nichž vykonávají advokacii. V praxi by pak nepochybně bylo krajně problematické doporučovat advokátům, aby se bránili doručování písemností do datových schránek uvedených obchodních společností a vystavovali se riziku, že zejména soudy budou doručování do datových schránek advokátních obchodních společností masivně aplikovat, což se od samého počátku také děje, aniž by připouštěly polemiku ohledně účinků takového doručování.

Lze proto s ohledem na princip předvídatelnosti práva a právní jistoty doporučit, aby praxe doručování dokumentů do datových schránek ze strany orgánů státní správy byla sjednocena a aby tak odpadly poměrně značné interpretační problémy, jakkoli se lze domnívat, že jsou do jisté míry uměle vytvořeny poměrně kontroverzními výkladovými stanovisky Ministerstva vnitra. V opačném případě totiž bude i nadále trvat nejistota na straně příjemců úředních písemností a zejména bude existovat nebezpečí obcházení z pohledu autora poměrně jednoznačných pravidel pro doručování do datových schránek. Do jisté míry sice v tomto směru může do budoucna napomoci i rozhodovací praxe soudů, je ovšem otázka, kdy se tak stane a zda by tento relativně uměle vytvořený problém nemohl a neměl být podstatně rychleji odstraněn v rámci hierarchie státní správy zavedením jednoznačných metodických pravidel.

Mgr. Martin Koláček,
advokátní koncipient

Mgr. Jaroslav Tajbr,
společník

FELIX A SPOL. advokátní kancelář, s.r.o.

U Nikolajky 5
150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 081 111
Fax: +420 251 081 122

e-mail: akfelix@fsak.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů
- Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti
- Klientská zóna Jenda – právní účinky činění podání a doručování písemností
- Kdo vlastní mosty a kdo má povinnost je udržovat?
- Změny zápisu zástavního práva do katastru nemovitostí už nejsou tabu. ČÚZK mění dlouholetou praxi
- Nenápadná novela SŘS s velkým potenciálem: urychlí změny ve správním soudnictví výstavbu?
- Jedno užívání, dvě platby: Neudržitelnost souběžného zpoplatnění nájmu a poplatku za užívání veřejného prostranství
- Zákon o přístupnosti
- Nejvyšší soud k zásadě reformationis in peius v insolvenčním řízení
- Spolehlivost osoby v civilním letectví
- Nový zákon o lobbyingu: Konec tajných jednání za zavřenými dveřmi